МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ ДАГЕСТАН

ГКОУ "Ново-Хелетуринская СОШ Ботлихского района"

РАССМОТРЕНО	УТВЕРЖДЕНО
Руководитель ШМО	И.о. директора школы
Магомедова А.А.	Идрисов.Р.Л
	Приказ №32 от 31.08.2023г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
учебного предмета «Родная литература»
для обучающихся 2 класса

.

с.Ново-Хелетури

Курс лъугIун хадуб кьолел хIасилал Напсиял хIасилал

1. Жиндирго ВатIаналде, Россиялъул ва Дагъистаналъул миллатазде ва гъезул тарихалде кIудияб рокьи бижизаби.
2. Цогидал миллатазул маданияталдехун ва гъезул тарихалдехун, гьединго батIияб пикруялдехун цIуна-къараб балагьи бижизаби.
3. ЦIалиялдехун лъимералъул интерес бижизаби.
4. Жинца гьарурал ишазул жавабчилъиги жибго жиндаго чIараб, цогиялда бухьинчIеб хасиятги цебетIезаби.
5. Эстетикияб бичIчIи лъугьинаби.
6. Цогидал гIадамазе кумекалъе хIадурав, ният лъикIав, хIалхъублъи гьечIев, гIадамазе лъикIлъи гьабулев инсан вахъинави.
7. Лъиданиги цадахъ хIалтIизеги щулияб гьоркьоблъи гьабизеги бугеб бажари цебетIезаби, тIадкIалъай бугеб, дагIбадулаб ахIвал-хIалалдаса ворчIизе нух батиялъул бажари цебетIезаби.
8. Творческияб хIалтIуде гъира ккезаби, ай творческияб къагIидаялъ хIалтIизе бугеб бажари цебетIезаби Метапредметиял хIасилал

1. БатIи-батIиял жанразул ва тайпабазул текстал бичIчIун цIализе ругьунлъи, текстал кIалзул ва хъвавул формаялда гIуцIизе лъай.
2. Сверухъ тIабигIаталда нахъгIунтIизеги цогидазулгун бухьен гьабизеги каламалдаса пайда боси.
3. Накъиталъе гIахьаллъи гьабулев чиясухъ гIенеккизеги, диалогалъулъ гIахьаллъизеги, батIи-батIиял пикраби рукIиналъе мукIурлъизеги, жиндирго пикру загьир гьабизеги, гьелъие далил бачинеги разилъи.
4. Предметал дандекквезе, гьезул анализ ва синтез гьабизе, гьел гIаммлъизаризе, тIелазде рикьизе ва цоцада релълъинаризе лъай.
5. Предметазул ва предметазда гьоркьор ругел бичIчIиял лъай (цоцазулгун гьоркьоблъи, маданият, творчество, тIехь, асаралъул хIасил, художествияб текст ва гь. ц.); гуманитариял (ай инсанасул, гьесул культураялъул, тарихалъул бицунел) ва эстетикиял (ай искусствоялда, дунялалда ва гIадамазул гIумруялда жаниб берцинлъиялъул, гьайбатлъиялъул хIакъалъулъ бицунел) предметазда гьоркьор ругел бухьенал ричIчIи.
6. ЦIалиялда цере лъурал мурадал ва масъалаби ричIчIизе ва гьел тIуразаризе лъай.
7. Цебе лъураб масъалаялда рекъон цIалиялда хурхарал хIалтIаби планалда росизе, гьезда хадуб хелкквезе ва гьезие къимат кьезе бугеб бажари лъугьинаби.
8. ЦIалулъ жиндирго лъикIал яги квешал хIасилал рихьизе бугеб бажари лъугьинаби.
9. Цебе лъураб мурад тIубаялъе гIоло цадахъ хIалтIизе бажари. Предметиял хIасилал

1. Литература тIолабго дунялалъулаб ва миллияб культура гIадин бичIчIи, гьелъ рухIияб бечелъи ва гIадатал цIунулеллъи лъай.
2. ТIехь культурияб бечелъи букIин бичIчIи.
3. РагIул искусство гIадин художествиял асараздехун бербалагьи букIинаби.
4. МагIарулазул ва Россиялъул цогидал миллатазул литератураялъул рухIияб бечелъи бичIчIи.
5. Инсан цеветIезавиялъе литератураялъул бугеб кIвар бичIчIи; ВатIаналъул ва гьелъул халкъалъул, сверухъ тIабигIаталъул, культураялъул, лъикIлъи-квешлъиялъул, гьудул-гьалмагълъиялъул, ритIухълъиялъул хIакъалъулъ бичIчIи лъугьинаби; гьоркьоса къотIичIого цIалдезе кколеблъи бичIчIи.

6. ЦIалиялъул бугеб кIвар бичIчIи; цIалиялъул батIи-батIиял тайпабаздаса пайда боси (лъай-хъвай гьабиялъул, аслияб жо балагьиялъул, тIасабищул, лъазабиялъул); героязул хьвада -чIвадиялъе къураб къимат хIужжабаздалъун кьучIаб букIин бихьизабизеги, гьоркьоб лъураб жоялда тIаса жиндирго пикру загьир гьабизеги, текстазул батIи-батIиял тайпаби ричIчIизеги, гьезие къимат кьезеги бажари.
7. Жиндие къваригIараб литература, живго жиндаго чIун, цогидазулкумек гьечIого, тIаса бищизеги цебе букIаралдаса цIикIкIараб информация бичIчIизе ва щвезе баян кьолел тIахьал (источникал) хIалтIизаризеги бажари.
8. БатIи-батIиял текстазул анализ гьабизе, ай гIиллаялъулабгин цIех-рехалъул бухьен чIезабизеги, асаралъул аслияб пикру загьир гьабизеги, текст бутIабазде бихьизеги, гьел бутIабазда цIарал лъезеги, гIадатаб план гIуцIизеги, асаралъул загьирлъи, пасихIлъи бихьизабулел алатал ратизеги, текст жиндирго рагIабаздалъун цIидасан цIализеги бажари.
9. БатIи-батIиял текстазда тIад хIалтIизеги, цIалул ва художествиял, гIелмиялгин нахъгIунтIиялъулал текстазул хаслъаби рихьизаризеги бажари; художествиябгин творчествияб пагьму цебетIезаби; художествиял асаразда , суратазда тIасан яги жиндирго хIалбихьиялъул хIакъалъулъ живго бетIергьанаб текст гIуцIизе бажари.
Рии ракIалде щвезаби
Рии ракIалде щвезаби Риидал магIарул тIабигIаталъул бицунел харбал ва кучIдул. ЧIахIиял гIадамаз ва лъималаз гьарулел пайдаял хIалтIабазул бицунел асарал.
Меседилаб хасалихълъи Хасалихъе тIабигIаталъул ва гьеб цIуниялъул, бачIин бакIариялъул ва ахакь, хурзабахъ гьарулел хIалтIабазул хIакъалъулъ къокъал, пасихIал харбал ва кучIдул.
ТIабигIаталде экскурсия. Нилъер ункъхIатIилал гьудулзаби ХIайваназул ва хIанчIазул хIакъалъулъ къокъал кучIдул, харбал, маргьаби ва бицанкIаби. Гьел цIуниялда ва гьезул гIумруялда, бетIербахъиялда тIасан гара-чIвари.
Эркенаб захIмат – нигIматазул ицц ЗахIматалъул, батIй-батIияб махщалил, гьединго лъималазул гIумруялъул ва пайдаял ишазул хIакъалъулъ асарал. Лъималазул рукIа-рахъиналда, хьвада-чIвадиялда тIасан гара-чIвари.
Лъималазул гIумру ва гьезул ишал Лъималазул гIумруялъул ва ишазул хIакъалъулъ харбал, кучIдул, кицаби ва абиял. Лъималаз цоцазе ва чIахIиязе гьабулеб кумекалда тIасан гара-чIвари.
Хасел – лъималазе рохел Хасалил гIаламатазул,
ЦIияб соналде гьабулеб хIадурлъиялъул, хасалолъималаз гьарулел расандабазул, хIайваназ ва хIанчIаз хасел тIамулеб куцалъул бицунел асарал.Хасалил тIабигIаталде экскурсия. Хъизан ва школа Хъизаналъул ва школалъул, кIудиязулги гIисиназулги цоцадехун букIине кколеб гьоркьоблъиялъул хIакъалъулъ кучIдул ва харбал. ЛъикIлъи, хIалимлъи, хIурмат ГIадамазул лъикIабги квешабги хьвада -чIвадиялъул, цоцазе гьабулеб хIурматалъул, яхI-намус бугел унго-унгоял гIадамазул хIакъалъулъ харбал ва кучIдул. Халкъияб кIалзул гьунаралъул асарал 2 абилеб классалъул цIалдохъабазе мустахIикъал захIматалъул, хIайваназул, гIажаибал лъугьа-бахъиназул, лъикIлъиквешлъиялъул бицунел халкъиял маргьаби, кучIдул, кицаби, абиял ва бицанкIаби. Их Ихдалил тIабигIаталъул, гьелъул берцинлъиялъул, хIайваназул гIумруялъул, хурзабахъ ва ахакь гьарулел хIалтIабазул, лъималаз гьарулел расандабазул хIакъалъулъ харбал ва кучIдул.

Ихдалил байрамазул бицунел асарал (8 Март, оцбай ва гь.ц.) Ихдалил тIабигIаталде экскурсия.
Росу Росдал тIабигIаталъул, гIадамазул гIумруялъул, гьез гьарулел хIалтIабазул, гIухьбузул, рекьарухъабазул, ахихъабазул хIакъалъулъ асарал.
Нилъер ВатIан ВатIаналъул, шагьаразул ва росабазул, гьаваялда, ралъдада ва ракъдада бахIарчилъи бихьизабурал Дагъистаналъул бахIарзазул хIакъалъулъ кучIдул ва харбал.
Экскурсия «Нилъер росу», «Нилъер район» . Класс тун къватIисеб цIали ЦIализе кколеб материал. Жиндир кIодолъи 8-30 гьумералдаса тIаде инчIеб лъималазул художествияб ва гIелмиябгун художествияб тIехь. Жидецаго цIалулел кучIдузул, маргьабазул, харбазул кIодолъи букIине бегьула 1- 10 гьумералдаса тIаде инчIеб .

Литературияб ц1али. 2 класс (34 часа)

№	Дарсил тема	Саг1тал	Къо – моц1	
			План	Факт
1	«Малъе, эбел, рахьдал мац1» М.Г1умаров	1		
2	**Рии рак1алде щвезаби.** «Г1айиб ккараб гъвет1» П.Муртазаг1алиева	1		
3	«Ц1ад» халкъияб кеч1	1		
4	«Хасалихълъи» Р.Х1амзатов	1		
5	**Х1анч1иги х1айваналги – нилъер гьудулзаби.** «Тайи» Загьид Х1ажиев	1		
6	«Хъазги церги» маргьа.	1		
7	«Сундуе щиб бокьулеб?» М.Саг1идов	1		
8	**«Эркенаб зах1мат – г1умруялъул кьуч1»** «Чед» Г1.Мах1амад	1		

9	«Воре, чед, г1одобе рехуге» Х1.Гъазимирзаев	1		
10	«Наги т1ут1ги» бицен.»	1		
11	«Дун к1удияв г1ун вуго» Г1.Мах1амад	1		
12	«Векьарухъанги васги» А.Мух1амаев.	1		
13	«Х1ажи вук1ине ккола лъик1ав чи» Х1.Х1ажиев	1		
14	**Лъималазул г1умру ва гьезул анищал** «Ц1алдохъан» Ц1. Х1амзат	1		
15	«Дир ясалъул кеч1» Р.Х1амзатов	1		
16	«Ц1акъаб дару» М.Мах1мудов	1		
17	«Дада ч1ахъаяй» халкъияб кеч1	1		
18	**Хасел - лъималазе рохел** «Хасел» Р.Х1амзатов	1		
19	«Ц1ияб сон» Загьид Х1ажиев	1		
20	**Хъизан ва школа.** «Дир дах1адада» Р.Х1амзатов	1		
21	«Т1оцебе хъвалеб раг1и» Г1.Шейхов	1		
22	«Гьале дун к1удияв г1ун вуго» М.Шамхалов	1		
23	**Халкъияб к1алзул гьунаралъул асарал** Бицанк1аби. Кицаби ва абиял.	1		
24	Бицардаби.	1		
25	«Борхьилги царалги къиса» маргьа	1		
26	**Лъик1лъи, х1алимлъи, х1урмат.** «8 Март» «Эбелги лъималги»	1		
27	**Т1абиг1ат берцинаб их.** «Их бач1ана» Фазу Г1алиева	1		
28	**«Их» сочинение**	**1**		
29	**Нилъер Ват1ан** «Дагъистан» Р.Х1амзатов	1		
30	«Шамилил г1олохъанлъи» Ш. Казиев	1		

31	«Бергьенлъиялъул къо» «Ралъдал вас»	1		
32	«Бергьенлъиялъул къо» «Ралъдал вас» «Дир ракь» Р.Х1амзатов	1		
33	«Халкъазул гьудуллъи» Ц1. Х1амзат	1		
34	Класстун къват1исеб ц1али	1		